

MAKROEKONOMİDE TEORİK KARŞILAŞTIRMALAR ve ÖNERİLER

Dr.Öğr.Üyesi Oğuz BAL¹

ÖZET

1929'daki Büyük Ekonomik Krize kadar devam eden Klasik anlayışa karşı, J.M. Keynes görüşleriyle yeni bir dönem açıldı. Daha sonra; Keynesyenlerin meydan okumalarına, Klasikleri dışlamayan Monetaristler cevap verdiler. Monetaristlerin içinden kopan Neo Klasikler, karşılarında Keynesyen önermeleri rafine eden Neo Keynesyenleri buldu. Makalede adı geçen ekoller arasındaki tartışmalar Kapitalist Sistem çatısı altında gerçekleşmektedir. Günümüzde yaygın ekol, serbest piyasa sistemine dayanan Rasyonel Beklentiler Teorisi oldu. Çalışmada, sunulan bilgi ve öneriler, ekol ekonomistlerinin temel önermeleriyle sınırlandı. Ampirik çalışmaların sadece sonuçları tartışıldı.

Bu makalenin amacı; belirtilen ekolleri izleyen ekonomistlerin; ekonomik problemlerin giderilmesindeki çözüm önerilerini ve vurguladıkları ana fikirlerin neler olduğunu sunmaktır. Makalede tüme varım yöntemi kullanıldı.

Anahtar Kelimeler: Neo Klasikler, Rasyonel, Teori

THEORETICAL COMPARISON IN MACRO ECONOMY AND SUGGESTIONS

ABSTRACT

Against the classical conception that continued until the Great Economic Crisis in 1929, a new era was opened with Keynes's views. Later; The Monetarists, who did not rule out the classics, responded to the challenges of the Keynesians. The Neo Classics, which were broken through the Monetarists, found the Neo Keynesians who refined the Keynesian propositions. The discussions between the schools mentioned in the article take place under the roof of the Capitalist System. Today, the common school is the Rational Expectations Theory, which is based on the free market system. In this study, the information and recommendations presented were categorized by the fundamental propositions of the economists. Only the results of empirical studies were discussed.

The purpose of this article is; economists who follow the schools; to present solutions to the solution of economic problems and the main ideas they emphasize. In this article, the inclusion method was used.

Key Words: Neo Classics, Rational, Theory

---

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Kocaeli Üniversitesi Hereke M.Y.O. ballim97@hotmail.com

1.GİRİŞ

Ekonomik analistler ve politika pratisyenleri para politikası eylemlerinin çıktıları veya istihdamı nasıl etkilediği, etkilerinin ne kadar süreceği veya ne kadar büyük olacağı konusunda uzun süredir kararsızdır. Fakat bunun altında yatan gerçek, ekonomistlerin para politikasının reel ekonomiyi ilk etapta nasıl etkilediğine dair anlaşamadıklarıdır. Teorisyenlerce, her biri para politikasının yürütülmesi gerektiği için kendi etkileri olan iki farklı açıklama sunmaktadır.

Belki de paranın en popüler açıklaması, ilk olarak 1970li yıllarda, Neo Klasikler olarak bilinen ve Milton Friedman'dan ayrılan bir grup Amerikalı ekonomist tarafından önerildi. Ne var ki onlar, kimi noktalarda ayrılımlarına karşın, hem Friedmancı (Monetarizm) bakış tarzından, hem de Adam Smith'in kurucusu olduğu klasik sitemin esaslarından ayrılmamışlardır. Robert Lucas (1972), T. Sargent ve N. Wallace (1975) diğerleri tarafından geliştirilen Neoklasik makro model ilk defa sınanmıştır (Lipsey v.d;1990).

Bu iktisatçılar, ekonomik faaliyeti etkileyen para miktarlarını, para politikasının sadece halkı şaşırtmak için ortaya çıktığında meydana gelen geçici sapmalar olarak görüyorlar. Bu miktarları zararlı gördükleri için, Neoklasik ekonomistler; a) merkez bankalarının bu gibi sürprizlerden kaçınması gerektiğini, b) Merkez bankasının basit de olsa, bir parasal büyüme planını duyurması ve ona bağlı kalması gerektiğini, c) Böyle bir politikanın, ekonomik bozulmaları en aza indirgeyeceğini ve enflasyonu öngörülebilir hale getireceğini düşünürler.

Buna karşı olarak, "Neo Keynesyenler" etiketli bir grup iktisatçı Neo Klasik görüşe meydan okumaya başladı. Neo Keynesyenler, doğru koşullar altında, geniş çaplı olarak uygulanan para politikası eylemlerinin, çıktı ve istihdam üzerinde sürekli bir etkisi olabileceğini iddia ediyorlar. Bu etkinin, ekonominin aşırı oynaklığa ve işsizliğe yönelik eğilimleri olarak gördükleri olgulara karşı koymaya yardım etmek için kullanılabileceğini iddia ediyorlar. Bu yüzden Neo Keynesyenler, iyi bir merkez bankası tarafından aktif bir para politikası uygulamasının gerekli olduğunu düşünüyorlar. Ekonomiyi tam istihdama yakın tutmak için araç olarak, para ve kredi arzını etkin olarak yönetmeyi önermektedirler.

2. NEO KLASİKLERİN OFANSİF POLİTİKALARA KARŞI DURUMU

Geçen yüzyılın büyük Klasik iktisatçıları gibi, Neo Klasikler de doğal olarak ekonomiyi maksimum verimlilik düzeyine getiren piyasa sistemini öngörüyorlar. (Herricl ve Kınleberger,1983,ss.517) Onlar; piyasaların, ekonomik koşullardaki değişikliklere tam anlamıyla tepki verdiği rekabetçi ihaleler ağını odak kabul ediyorlar. Ekonomik kararlarını bu piyasa fiyatlarına dayandırarak, hane halkı ve firmaların sahip oldukları reel kaynaklarını (emeği, hammaddeleri, fabrikaları ve donanımları) tam ve verimli bir şekilde, otomatik olarak devreye sokuyorlar.

Onlara göre; hücumu dayalı para politikasının bu dünyada yeri yoktur. Ekonomik faaliyet modelini değiştirmek için tasarlanan politika eylemleri etkisiz ve gereksizdir. Çok sayıda küçük hane halkı ve firma arasındaki rekabet, klasik ekonomiyi verimli hale getirmektedir. Aşağıda, Neo Klasiklerin düşüncelerinin arka planındaki temeller ele alınmakta ve bu temeller üzerine geliştirdikleri fikirler açıklanmaktadır.

2.1. Klasik Sistemin Temel Vurgusu: Verimlilik

Klasik sistemde, genel arz ve talep koşulları insanların ödediği fiyatları ve kazandıkları ücretleri belirler. Hiçbir işletme ya da birey, piyasa koşullarını kendi avantajına göre manipüle edecek kadar büyük değildir. Ürünü için piyasa fiyatlarının üstünden ödeme istemeye çalışan herhangi bir firma, tüm müşterilerini rakiplerine kaçırma riskiyle karşı

karşıyadır. Piyasa ücretlerinin üzerinde çalışmak isteyen herhangi bir işçi de, işini kaybedebilir.

Klasik sisteme göre; yukarıda belirtilen ortam, firmalara en yüksek verimde hareket etmek için çabalarını artırmak için itici bir güçtür. Ücret-fiyat yapısı göz önüne alındığında, her bir firma, sadece bir temel kararla karşı karşıyadır: ne kadar üretim yapılacağı. Karını maksimize etme arayışı içindeki bir firma otomatik olarak, tüketici tercihlerini kaynak kullanılabilirliği ile dengeleyen bir üretim seviyesini seçecektir. Örneğin tipik firma; ürettiği her birim için piyasa fiyatını alır. Aynı zamanda, gerekli emek ve malzemelerin fiyatına eşit maliyetler doğurur. Ne kadar çok üretilirse, birim üretim maliyetlerini artıran işletme verimsizliğine daha fazla eğilimlidir. Belirli bir aşamadan sonra, başka bir birim üretmenin maliyeti, ürünün piyasa fiyatını aşacaktır. Bu noktanın ötesinde genişleme, karı indirgeyeceği için firmanın daha fazla genişlemesi gerekmez. Bu stratejinin ardından firma, kendi karını maksimize etmekle kalmaz, aynı zamanda genel ekonomik verimliliği de artırır.

Ürünün pazar fiyatı, tüketiciye olan değerini ölçer. Ücretler ve diğer girdi fiyatları, işçilerin ve kaynak tedarikçilerinin zamanlarının ve malzemelerinin değerlemelerini ölçer. Dolayısıyla, firma tüketiciye sağladığı faydalar yanında, üretimlerinin işçilere ve diğer kaynaklara yüklediği yükü haklı kılan üniteleri de üretmektedir.

Elbette ekonomik koşullar sürekli değişiyor. Tüketicilerin tercihleri bir üründen diğerine doğru kayar, yeni bir üretim teknolojisi gelir ve eskisi yerini değiştirir. Ancak Klasik görünümde, piyasa fiyatları ve ücretler, tedarik ve talepteki değişimlere anlamlı bir şekilde uyarlanmakta, firmalara ekonominin kaynaklarını tam ve verimli bir şekilde kullanmaları için teşvikler sağlamaktadır. Klasik ekolün temel önermelerine göre; piyasa sisteminde kaynakları verimli bir şekilde dağıtmak ve ekonomik eylem düzeyini değiştirmek için ek bir para politikasını kullanmanın bir nedeni yoktur. Klasikler açısından; hücumaya dayalı politikalara dayanan herhangi bir girişim başarısız olur.

2.2. Klasik Teoride Para Arzı

Klasik iktisatçılar, paranın iktisadi faaliyet üzerinde hiçbir etkisinin olmadığı teorisini geliştirdiler. Klasik sistemde fiyatlar, insanların ekonomik kararları için çok önemlidir. Genellikle fiyatlamalar para cinsinden düşünülmektedir. Yine de Klasik İktisatçılar para arzını nominal olarak değiştirmenin, çıktı veya istihdam üzerinde hiçbir etkisi olmayacağını ileri sürdüler. Paranın yansızlığını açıklamak için basit bir mantık kuralı geçerlidir. Mantıksal olarak; iki değişkenli bir eşitlikte iki değişkenden her ikisi de aynı oranda ve anda artar ya da azalırsa eşitliğin değeri bozulmaz. Buna göre; Klasikler para arzı değiştiğinde tüm fiyatların ve ücretlerin eşit oranda değişeceğini ve aralarında ilişkilerin değişmediğini iddia ettiler. Sonuç olarak, hane halkı ve firmalar orijinal istihdam ve üretim kararlarına bağlı kalarak reel ekonomiyi etkilemeden bırakacaktır.

Örneğin, Merkez Bankası'nın² para arzını artırdığını varsayalım, bunu da büyük miktarda tahvil alarak yapsın. Ardından, para arzı ile toplam talep artar. Beraberinde mal ve hizmetlerin piyasa fiyatları da yükselir. Öte yandan kamuoyu, MB' nin bu açık piyasa alımlarını geçmişte de gerçekleştirdiğinden dolayı bunu, işsizlik oranını düşürmek için yapacağı beklentisiyle, genişlemeci politikalar beklenmektedir. Ancak işçiler, önceki deneyimlerinden daha yüksek fiyatların, ücretlerindeki satın alma gücünü bozduğunun bilincindedirler. Beklentiler de rasyonel olduğu için işçiler ve firmalar, genişletici bir politika seviyesinin yükseleceğini kabul ediyorlar. İşçiler daha yüksek ücret talep edecek, böylece fiyat seviyesi yükseldiğinde gerçek ücretleri aynı kalacak. Toplam arz eğrisi daha sonra da artacak, burada yeni konumdaki toplam talep, toplam çıktının doğal hız seviyesinde olduğu

² Merkez Bankası, MB ile kısaltıldı

varsayımından hareketle, fiyat seviyesi de eskisinden daha yüksek bir düzeydeki noktada dengeye ulaşacaktır.

Neo Klasik makroekonomik modelde de bu temel korunmaktayken, Klasiklerin argümanları devam eder. Toplam çıktı beklenen genişleme politikasının bir sonucu olarak artmaz ve ekonomi uzun dönem denge noktasına doğru derhal harekete geçer ve yeni konumda toplam çıktı doğal düzeyine ulaşır. (Mishkin;1992) Bu nedenle, aynı saatlerde çalışmak ve aynı çabayı sadece piyasa fiyatlarındaki artışla orantılı ücret artışları elde etmek için harcamaya isteklidirler. Serbest rekabet ortamında işçiler için rekabet eden firmalar, şişirilmiş satış gelirlerinin artması için ödeme yapmayı kabul ederler ve orijinal istihdam seviyelerini ve çıktılarını korurlar. Para arzındaki artışların tümü, daha yüksek fiyatlar ve ücretler kadar olacaktır.

Bu sonuçlar her zaman böyle midir? Klasik iktisatçılar, pratik bir mesele olarak, para arzındaki bir değişikliğe yönelik bu düzeltmelerin, her zaman teorik analizden önebileceği kadar düzgün bir şekilde ilerlemeyeceğini de kabul etmişlerdir. Ancak mesajları yeterince açık bir şekilde ortaya çıkıyor: Para arzı nihai olarak ekonomik faaliyet seviyesinin değil, fiyat seviyesini etkiliyor.

2.3. Neo Klasik Önerileri ve Yenilikler

Neo Klasik iktisatçılar, para politikasının etkisiz olduğu şeklindeki Klasik okulda yapılan tartışmayı yeniden canlandırdılar. Paranın ekonomideki rolüne dair klasik perspektif, Büyük Kriz 'in yaraları arasındaydı. Keynesyen Devrim, ekonomik mesleği gözden geçirdi ve savaş sonrası dönemin hücumu dayalı para politikalarına kavuştu. Fakat 1970'lerdeki bazı iktisatçılar, klasik bakış açısını yeniden dirilttiler. Neo Klasik sentez, Hicks³ tarafından ilk defa ortaya atılmış olmakla beraber P.A. Samuelson⁴'un ünlü ders kitabı ile yaygınlaşmıştır. (Savaş;1986) Aslında, Klasik geleneğin parçalarını "rasyonel beklentiler" kavramıyla birleştiren Neo Klasik iktisatçılar daha da güçlü bir konumla ortaya çıktılar: Para politikası, reel ekonomiyi sistematik olarak etkileyemez. Para politikası eylemlerinin istihdam veya çıktı seviyelerini değiştirdiği durumlar, ara sıra rastgele eşittir.

2.3.1. Fiyat ve Piyasanın Katılımcıları

"Paranın Neo Klasik Analizi" nin ekonomiye olan etkisi eski bilgeliğin bilgisinin gücüdür. Neo Klasikler, klasik geleneklerine uygun olarak ekonominin, tam istihdama götürmek için yeterli rekabet gücüne sahip olduğunu savunurlar. Genel dengenin fiyat değişimleri ile sağlanacağını öne sürerler. Teorinin temelini "nisbi fiyatlar" oluşturmaktadır. Rekabet; hem arz ve hem de talebin karşılıklı etkisiyle denge fiyatına ulaşmayı mümkün kılan bir "süreç" olarak ele alınır. Değişen ekonomik koşulların karşısında durmak için yeterince duyarlı olmak bir zorunluluktur. Bunu piyasalara kilit bir unsur olduğunu ekliyorlar. Ekonominin nereye gittiği konusunda rasyonel beklentiler üzerine hareket eden, piyasa katılımcılarıdır. Bu katılımcılar; hane halkı, firmalar, spekülörler, aracı kurumlar, sınırlı da olsa devlet ve dış alem olarak sunulmaktadır. Neo Klasikler, piyasa katılımcılarının ekonominin temel yapısını anladıklarını ve gelecekteki ekonomik performans hakkında doğru tahminleri formüle etmek için, mevcut ekonomik koşullar hakkında eldeki verileri kullandıklarını varsaymaktadır. Muhtemelen, pazardaki katılımcıların "eylemleri" rasyonel beklentileri yansıtmaktadır.

2.3.2. Beklentiler ve Rasyonellik

³ John Richard Hicks (D: 8 Nisan 1904- Ö: 20 Mayıs 1989)

⁴ P.A. Samuelson (D: 15 Mayıs 1915- Ö: 13 Aralık 2009,)

Friedman / Phelps modelinde, parasal (ve mali) politikaların uzun vadeli işsizlik veya reel çıktı denge düzeyi üzerinde hiçbir etkisi yoktur, ancak kısa vadede bunlar olabilir. Aksi halde, istikrar politikasının bu kısa vadeli rolü göz ardı edilmemelidir. Çünkü uzun vadeli denge politikasının gerekli olup olmaması tartışmaya açık bir konudur. Uzun vadeli denge hiçbir zaman reel ekonomide elde edilmez ve hep kısa vadede yaşanır. Ancak, Monetarizm, en gelişmiş haliyle, eğer beklentiler “rasyonel” ise, yalnızca beklentilerdeki hatalar açısından tanımlanması durumunda, kısa vadede bile geçersiz olduğu önermesini ortaya koymaktadır. Öneri Lucas, Sargent ve Wallace tarafından geliştirilmiştir. Friedman / Phelps modelinde, işsizliğin, mevcut enflasyonun beklenen orandan uzaklaştığı ölçüde yetkililerin kontrolü altında olduğu, ancak beklentilerin rasyonel olması durumunda ve sapmalar oluştuğunda yetkililerin, bir şekilde tamamen öngörülemeyen bir parasal veya mali politikayı benimsemeye çalışabileceğini ileri sürerler. (Cornwall;1978)

Neo Klasikler piyasa katılımcılarının parasal otoriteden ne beklentileri gerektiğini aşağı yukarı bildiğini ileri sürerler. Rekabetçi piyasa fiyatları ve ücretler bu beklentileri otomatik olarak yansıtır, böylece beklenen politika eylemlerinin çıktı ve istihdam üzerindeki etkisini ortadan kaldırılır.

2.3.3. Dönemsel Fiyat Şoklarında Para Politikasının Etkisi

Neo Klasik modelde, tüm ücretler ve fiyatlar; yani, beklenen fiyat seviyesindeki bir artış, ücretlerde ve fiyatlarda anında ve eşit bir artışa neden olur, çünkü işçiler fiyat seviyesinin yükselmesini beklerken gerçek ücretlerinin düşmesini önlemeye çalışırlar. Bu ücret ve fiyat görünümü, beklenen fiyat seviyesindeki bir artışın ve diğer beklentilerin gerçekleşmesi durumunda, doğal orandaki (tam istihdam) toplam çıktıda ani bir değişime neden olduğunu göstermektedir. Model, daha sonra beklenen politikanın toplam üretim ve işsizlik üzerinde hiçbir etkisi olmadığını öne sürmekte, sadece beklenmeyen politikanın bir etkisi olacağını belirtmektedir.

Kuşkusuz, insanları beklenmedik bir şekilde harekete geçiren politika eylemleri, ekonomik aktiviteyi etkilemektedir. Ancak, Neo Klasikler, “sürpriz” tanımına göre, bazen tepkili olmak ve çoğunlukla da yansız olmak zorundadır. Dolayısıyla parasal otorite, çıktı veya istihdam düzeyini sistematik olarak etkileyemez. Onlara göre iktisat bilimi de kıt kaynakların alternatif amaçlar arasında optimal dağıtımı ile ilgilenen bir bilimdir.

Neo Klasikler, bir para politikası eyleminin insanları şaşırtması durumunda bile etkisinin geçici olduğunu vurgulamaktadırlar. Piyasalar için MB'nin ne yaptığını ve nasıl yanıt verdiğini öğrenmesi uzun sürer. Bu süreçte çoğu zaman, insanlar, özellikle de işçiler- elbette ki daha iyi durumda değildirler. Neo Klasik bakış tarzının ders kitabı sürümleri, ürün fiyatlarının ekonomik koşullardaki ani değişimlere ücretlerin daha fazla karşılık verdiğini varsayar. Bir iş alanı için, ister resmi ister gayri resmi olsun, ücret anlaşmaları birkaç ay, bir yıl ve hatta birkaç yılı kapsayabilir. Düşünülecek tüm dönemler, ürün fiyatlarının değişmesi için gerekenden daha uzundur. Ücretlerin daha özgürce ayarlandığı yerlerde bile, işçiler genellikle satın almayı düşündükleri ürünlerin fiyatları hakkında tam bilgi almaksızın belli bir ücreti kabul ederler.

Beklenmedik bir parasal genişleme ortaya çıktığında ve ürün fiyatlarını yükselttiğinde firmalar, ücretleri daha fazla yükseltmeden iş güçlerini tutabileceklerini ve hatta belki de genişletebildiklerini fark edebilir, bu fırsattan en iyi şekilde de yararlanabilmek isteyebilirler. Firmalar daha yüksek ücretler ödeyerek, daha fazla işçi kiralayarak, daha fazla çıktı üretirler ve yeni, daha yüksek fiyatlarda satarlar. Dolayısıyla, genişletici para politikası, toplam istihdam ve çıktıyı artırmaktadır. Bu konuda kısa vadeli ücret esnekliğini sınırlayan ücretteki alt ve üst düzeyi belirleyenlerin rolünü vurgulayan analizler de Stanley Fisher' tarafından yapılmıştır. (Fisher,1977, s.191-205). Ücretlerin eksik bir şekilde ayarlanmış olma düşüncesi

R. Lucas tarafından da ele alınmış ve işçilerin mevcut ürün fiyatlarından tam olarak haberdar olmadıkları ifade edilmiştir (Lucas,1973, ss.136-34).

Tabi ki, işçiler sonunda yakalarlar. Alışveriş yaparlarken mal veya hizmetlerin fiyatlarındaki artışın gitgide arttığını görürler. Bir dahaki sefere ücret müzakeresi esnasında, satın alma gücündeki kayıpları için tazminat talep ederler. Ücretler fiyatlar kadar yükselirken, firmalar orijinal işe alımlarına ve üretim modellerine döner. Yani para, son tahlilde nötrleşir ve Klasik görüş böylece yeniden kendini göstermiş olur.

Genel olarak, paranın ekonomi üzerindeki etkisinin Neo Klasik analizi, hücumu dayalı para politikasını çok zayıf bulmaktadır. Her şeyden önce Neo Klasikler, ekonomiyi, parasal otoritenin ekonomik faaliyet düzeyine odaklanmasına gereksiz kılan tam istihdama doğru güçlü bir eğilim sergilemesini öngörmektedir. Fakat bunun ötesinde, ofansif bir politika yürütme girişimleri iyi olmaktan daha öte zarar verir. Kamu tarafından beklenen genişlemeci bir politika sadece anlık enflasyon yaratır. Politikanın kamuoyu tarafından öngörülmemesi durumunda, halk sanki tamamen bilgilendirilmiş gibi, eskisinden daha fazla hızla üretmeleri için insanları yanıltarak çıktıyı ve istihdamı etkiler. Bu bakış açısı göz önüne alındığında, Neo Klasiklerin politika yapıcılara öneride bulunmaları kolaydır. Bu öneriler şu şekilde olabilir;” herhangi bir sürpriz hareketi denemeyin, enflasyon hedeflerinizle tutarlı basit bir para büyüme planı seçin, piyasaların tepki vermesini sağlamak için planı yeterince önceden duyurun. Ardından planı takip edin.” (Macmillan; 1989).

3. NEO KEYNESYENLER VE FİYAT YAPIŞKANLIĞI

Neo Keynesyenler, Neo Klasiklerin yaptıklarını tam olarak anlamıyorlar. Neo Keynesyenler, firmaların sadece sınırlı rekabetle karşılaştıkları bir ekonomiyi görüyorlar. Bu zorlu rekabetçi şirketler, çıktı fiyatlarını yüksek tutmaya ve talep koşullarını değiştirmeye kısmen cevap vermeye zorlamaktadır. Sonuç olarak ekonomi, geleneksel Keynesyen perspektifin çok muğlak bir parçası olarak, düşük işsizlik ve fiyat yapışkanlığı yönündeki eğilimleri göstermektedir. Neo Keynesyenler, insanların beklentilerini nasıl şekillendirdiğine bakmaksızın para politikasının, ekonomik faaliyet düzeyini genişletmek için kullanılabileceğini ve kullanılmasının gerektiğine inanmaktadır.

3.1. Tam ve Eksik Rekabet Piyasalarında Firma Davranışları

Sıkı piyasa disiplini olmadan, firmaların maksimum ekonomik verimlilik elde etme olasılığı daha düşüktür. Klasik, rekabetçi ortamdaki firma ile eksik rekabetçi ortamdaki firma arasındaki fark basittir: Rekabetçi firma, ürünün pazar fiyatını baz olarak alma, eksik rekabetçi rakip ise fiyatı kendi avantajına göre belirleme gücüne sahiptir. Eksik rekabet ortamında, rakip için doğru fiyat yapısı, genel ekonomi için “her şekilde” iyi olacak diye bir ön kabul yoktur.

Rekabetçi pazarda, her firma küçüktür ve çıktıları özel bir şey değildir. Dolayısıyla, ne kadar tedarik edileceğine dair firma kararının piyasa fiyatı üzerinde kayda değer bir etkisi yoktur. Eğer bir buğday üreticisi, buğdayının bir kısmını piyasadan almayı kararlaştırırsa, buğdayın fiyatını ne kadar yükseltebilir? Çiftçi fazladan para almaya çalıştıysa, ona bu farkı kim ödeyebilir? Hiç kimse.

Eksik rekabet ortamında rakipler daha büyük hareket imkanlarına sahiptir. Ürünlerinin, tüketicinin zihninde farklılaşan bazı özel karakteristikleri olabilir. Bu firmalar için, boyut veya özel boyut onlara ürünlerinin fiyatı üzerinde biraz güç verir. Kısacası, eksik rekabetçi firmanın fiyatlandırma yapısını piyasadaki katı disiplinden serbest bırakan bir avantajı vardır. Tabii ki, firma hala talep kanununa tabidir: belirlediği fiyat arttıkça, daha az birim satacaktır. Dolayısıyla, yüksek bir fiyat belirlemek ve sınırlı sayıda müşteriye satış yapmak ya da düşük bir fiyat belirlemek ve aslanın pazardaki payını almak arasında seçim

yapmak zorundadır. Ama kesin olan bir şey var: Klasik bir rekabetçi pazarın kuracağı kadar düşük bir fiyat olmayacak. Daha yüksek bir fiyat belirlemek ve çıktıyı rekabetçi seviyelerin altında tutarak sürdürmek her zaman karlı olacaktır.

Piyasa gücünün kullanılması, bireysel firmaları daha karlı hale getirebilir, ancak bir bütün olarak topluma maliyet getirir. Sosyal açıdan bakıldığında, eksik piyasada rakiplerin fiyatları çok yüksek ve üretimleri çok düşüktür. Bu firmalar fiyatlarını, kaynak maliyetleriyle daha tutarlı seviyelere indireceklerse, toplumsal açıdan daha iyi olacaktır. Böylece satışlar, üretimi ve istihdamı sosyal olarak arzulanan seviyelere çıkarabilecektir.

Eksik rekabet kavramı ve onun sosyal refah üzerindeki etkisi, Neo Keynesyenlere özgü değildir.⁵ Ancak analiz, ekonominin, eksik istihdam eğilimine olan inançları için onlara bir gerekçe ve onlara daha fazlasını sunmakta, para politikası problemini nasıl hafifletebileceğine dair yeni bir teori için atlama noktası oluşturmaktadır.

3.2. Neo Keynesyenler' de Fiyatlar

Öncelikle; Neo Keynesyenler, para politikasının eksik rekabetçiler üzerinde çalışabileceğine inanmaktadırlar. Geleneksel eksik rekabet teorileri eksik istihdamı açıklayabilir ancak, para politikasının bununla mücadelede neden etkili olacağını açıklayamazlar. Fiyatlar ve ücretler esnek bir şekilde yanıt verdiği sürece, para otoritesi firmaların çıktılarını ve istihdam kararlarını etkilemekte hala güçsüzdür. Fakat Neo Keynesyenler, eksik rekabet teorisine yeni bir ipucu ekliyor: Eksik rekabetçi firmalarda fiyatlar, rekabetçi bir şekilde kurulan piyasa fiyatları kadar esnek değildir. Yani; firmanın reel alan faaliyetleri para politikası eylemlerine cevap verebilir.

Klasik dünyada rekabetçi piyasalarda ekonomik koşullardaki her değişimi hızla ve tamamen fiyat mekanizması ayarlamaktadır. Tam rekabet ortamında, firmalar fiyatları belirlemelidir. Talep kaymaları nispeten küçük olduğunda, bu firmalar değişen fiyatlara değer bulamayabilirler. Mevcut fiyatları korumak ve üretimi buna göre ayarlamak daha karlı olabilir.

Ekonomistler, firmaların ürün fiyatlarını "menü maliyetlerini"⁶ değiştirdiklerinde taşıdıkları maliyetleri sınıflandırmışlardır. Bu isim, yeniden fiyatlandırmanın en bariz maliyetini belirtmektedir; yeni menüler ve kataloglar basmak ve fiyat etiketlerini değiştirmek ve diğer masraflar gibi. Yeni kâr oranını bulmak için firma, müşteri talebindeki kaymanın niteliğini, büyüklüğünü ve süresini tahmin etmelidir. Böylesi bir analiz için çeşitli yöntemleri de kullanır, bu tür analizlerin maliyetlerini de fiyatlara yansıtılabilir. Bazen de serbest fiyat değişimleri müşteriler açısından istenmeyen sonuçlara mal olabilir: örneğin müşterinin başka firmaya kayması gibi.

Menü maliyetlerinin ne kadar büyüklükte olduğunu kesin bir ifade ile belirlemek, çeşitliliklere göre zorlaşabilir... Pratikte, değişen fiyatların maliyetinin nispeten küçük olması gerektiği düşünülebilir. Ancak Neo Keynesyenler, değişen fiyatlara getirilen faydaların, eksik rekabet ortamındaki rakip firmalar için de küçük olabileceğini vurgulamaktadırlar. Dolayısıyla, küçük menü maliyetleri bile, fiyat değişikliğini engelleyebilir.

3.3. Eksik Rekabetçilerin Cevabı

⁵ "Eksik rekabet" terimi burada "tekelci rekabet" ile eş anlamlıdır. 1930'larda E.H. Chamberlin' in eserine kadar izlenebilir bir piyasa modelidir. Paul Samuelson'un Economics'i (McGraw-Hill) gibi metinler, bu pazar türünde elde tutulur tartışmalar sağlar.

⁶ Enflasyonun beklenen maliyetleri başlığında incelenmiş, Gregory Mankiw'in literature kazandırdığı kavramdır. Fiyatları sık sık değiştirmenin getirdiği fiziki maliyetlerdir.

Eksik rekabet ortamında, bir rakip ürüne olan talep arttığında, firma herhangi bir yolla cevap verebilir. Bir uçta, satışlarını kaybetmeden fiyatlarını yükseltmek için fırsat olabilir. Diğer uçta ise, fiyatları bir hat üzerinde tutabilir ve satış hacmini artırma fırsatını yakalayabilir. Firmanın karşı karşıya kaldığı talep büyük ise o zaman, stratejisini seçmek kar üzerinde önemli bir etkiye sahip olabilir. Ancak talep kayması nispeten küçükse, diğerinin üzerinde seçim yapmak için avantajı azalır. Sadece orijinal fiyatlarını koruyan bir firma ise, her birimde kapsamından fazla almaz ancak, daha fazla birim satar. Böylece karları büyük ölçüde tehlikeye girmez (Parkin,1986,ss200-224). Küçük de olsa; menü maliyetleri bir kere denkleme girdikten sonra, mevcut fiyatları korumak için ölçekleri uyarabilirler. Bu nedenle, kar maksimizasyonu sağlayan rakip firma, ürününün fiyatını değiştirmeden küçük bir talep değişimini karşılamayı tercih edebilir.

Fiyatların bu dengesizlikle rekabet ortamı oluşturma eğilimi, MB'na genel üretim ve istihdamı etkileme fırsatı vermektedir. Buna göre; MB'nın para arzını artırdığını ve böylece mal ve hizmetlere olan genel talebin arttığını, bireysel firmaların talep artışının fiyat ayarlamalarını karlı hale getirmek için bu artışın çok küçük olduğuna karar verdiklerini varsayalım. Bu durumda, fiyatları bir hat üzerinde tutmaya ve ürünlerine yönelik artan talebi karşılamaya karar verirler. Çıktılarını arttırmak için daha fazla işçiyi işe almaya başlarlar. Yani; hem çıktı hem de istihdam yükselir. Öte yandan, çıktı fiyatları belirleyici olduğundan, çalışanlar ücretler için bir enflasyon düzeltmesi yapmamakta, dolayısıyla hem ücretler hem de fiyatlar nispeten sabit kalmaktadır (Blanchhard ve Kiyotaki,1987,ss.647-66).

3.5. Neo Keynesyenler 'de MB'nın Rolü

Neo Keynesyenler, MB'nin bu şekilde çıktıyı ve istihdamı artırma yeteneğinin sınırlandığını kabul etmektedir. Eğer para politikası eylemleri bir talep kayması yaratırsa, firmalar fiyatları artırma oranından daha fazla artırmaktadır. Ayrıca, her firma farklı talep koşulları ve menü maliyetleri ile karşı karşıyadır. Bazıları fiyatları değiştirmek için diğerlerinden daha düşük eşiklere sahip olacaktır. Yani, her politika eylemi toplam fiyatları ve toplam çıktıyı etkiler. Kısacası Neo Keynesyenler, MB'nin fiyatları ve ücretleri yükseltmeksizin, çıktıda ve istihdamda dramatik veya sürekli artışlar üretmediğini kabul ediyorlar. Bununla birlikte, Neo Keynesyen analizler, bir yargının kullanıldığı durumlarda bir ofansif politikanın başarılı olabileceğini göstermektedir.

Genel olarak Neo Keynesyenler, rekabetçi bir ekonominin performansını iyileştirmek için saldırgan bir para politikasının gücünü kabul ederler. Para politikası bir çare olmayabilir, fakat Neo Keynesyenlerin, ekonominin, modern, tam rekabetçi ekonomilerde yetersiz üretim ve eksik istihdam yönündeki kronik önyargılılığın görülmesine yardımcı olabilir. Bu temel önyargıya, ekonominin genel talepte ani bir kaymaya maruz kalması ve Neo Keynesyenlerin hücumu dayalı bir para politikasına ilişkin iddiası daha güçlü görünmektedir. Çünkü fiyat yapışkanlığı para politikasının ekonomik faaliyet üzerindeki etkisini vurgularsa, diğer talep kaymalarının da etkisini vurgular. Böylece, genel talepteki ani düşüş, ekonomiyi potansiyel performans seviyesinin çok altına düşürebilir. Bu durum, para politikası yapıcılarının bu değişimlere karşı uyanık olmaları ve onları dengelemeye hazır olmaları gerektiğini göstermektedir (Svenson,1986, ss. 385-405).

4. EKOLLER ARASI TARTIŞMA

Hem Neo Klasikler hem de Neo Keynesyenler, para politikasının ekonomi üzerindeki etkilerine dair açıklamalar sunmaktadır. Ancak, Neo Keynesçi yaklaşım, en doğru politikanın saldırgan para politikasını uygulamaya koymanın daha olumlu olduğunu iddia etmektedirler. Rakip teorileri değerlendirmenin bir yolu "verileri karşılaştırmaktır". Ancak bu noktada, ampirik testler net bir cevap vermemektedir.

Neo Klasik teori; daha uzun süredir oluşmuş ve daha çok ampirik çalışmalara konu olmuştur. Sonuçlar, sadece beklenmeyen politika eylemlerinin gerçek aktiviteyi olumsuz etkilediği gerekçesiyle Neo Klasikler açısından uygun değildir. İstatistiksel analizler, çıktı ve istihdamın beklenen politika eylemlerine yanıt verdiğini göstermektedir. Ancak, dikkat çekici bir durum olarak, yeterli olan bu türden bilgiler bazı Neo Klasiklerin para politikası eylemlerine güç katan bir teoriyi desteklemesine yol açmıştır. Bu teori “reel iş döngüsü teorisi” dir. Bu teoriye göre; para politikası hiçbir zaman ekonomik aktivitede dalgalanmalara neden olmaz. Aksine, ekonomideki beklenen dalgalanmalar, halkın para taleplerini artırmasına veya azaltmasına neden olmaktadır. MB ve finansal sistem bu talep dalgalanmalarını karşılamaktadır (Mishkin,1983); (Boschen ve Mills,1990).

Neo Keynesyen teori nispeten yenidir ve bazı ampirik çalışmaları destekleyici kanıtlar vardır. Enflasyonun göreceli olarak düşük olduğu ülkelerde, genişletici para politikalarının gereğinden fazla izlenmediğini öne süren politika değişiklikleri, Neo Keynesyenlerin öngördüğü gibi, daha yüksek bir etkiye sahiptir. Bu konudaki çalışmalar, Neo Keynesyen modelin testlerinde gerçekten ikna edici bir durum sağlama yolunda önemli bir aşama da kaydetmiştir. (Ball, Mankind ve Romer,1988, ss.1-65); (Gordon, 1990, ss. 1115-71)

Ampirik sorunların yanı sıra hem Neo Klasik hem de Neo Keynesyen modellerin belirleyici yönleri vardır. Teorik açıdan en huzursuz edici yönler, işgücü piyasasının işleyişi ile ilgilidir. Her iki grupta çıktıları etkileyen para politikası eylemlerinin istihdam üzerinde büyük bir etkiye ve ücretlerde ise küçük bir etkiye neden sahip olduğunu açıklamakta güçlük çektiklerini itiraf ediyorlar. Neo Klasik teoriye göre, ürün talebindeki beklenmedik bir artış, firmaların daha fazla ürün üretmesine neden olur; çünkü ücretler, ücret artışına yanıt verme şansına sahip olmadan önce ürün fiyatını yükseltmektedir. Ancak, firmaların üretimi genişletmek için daha fazla işçiye çalıştırmak zorundadır. Tartışmaya konu olacak olan sorun da burada ortaya çıkar: Firmaların üretimi artırmaları için artması gereken emek talebi, ücretlerin artmasına neden midir?.

Neo Klasiklerin cevabı: neden olur, ama çok değil. Klasik perspektiflerine göre, işgücü piyasalarının rekabetçi olmasını sağlarlar. Onlar sadece işgücü arzının ücret değişikliklerine çok duyarlı olduğunu varsayarlar. Böylece, işgücü talebinin artması, daha yüksek bir ücretle daha fazla çalışma saatini çağırır. Uygulama esnasında karşılaşılan sorun, çalışmaya istekli fakat ücret değişikliklerine karşı duyarlı olanların hepsinde görünmemektedir.

Neo Keynesyenler benzer durumla karşı karşıya olduklarında verilen cevap değişecektir. Onlara göre; firmalar ürün talebinde küçük bir artışla karşı karşıya kaldıklarında fiyatlar, mevcudun üzerinde fiyatlarla belirleniyor ve çıktıları artırıyorlar. Yine, çıktıyı genişletmek için, firmaların daha fazla işçiye ihtiyaçları doğacaktır. Verilen ürün fiyatlarında artış olmaması nedeniyle ücretler üzerinde enflasyon baskısı da olmaz. Ancak, şirketlerin daha fazla insanı çalışmaya özendirmek için ödedikleri ücreti yükseltmeleri gerekmiyor mu? Neo Keynesyenler 'in cevabı hayırdır. Keynesçi geleneğe sadık kalarak, firmaların her zaman işsizlerden oluşan bir işgücü havuzu olduğunu ve böylece işçiyi çekebileceğini iddia ediyorlar. Ancak irade dışı işsizliği açıklamak için işgücü piyasasının alışılmamış bazı teorilerine başvurmalıdırlar.

Eksik rekabet ortamında firmalar hem üretimi hem de istihdamı kısıtlayan yüksek fiyatlar talep etmektedir. Halbuki Neo Keynesyenler iddia ettikleri gibi, bu firmalar iş yaptıkları insanlara nispeten yüksek ücretler ödemeye eğilimlidirler. Bu eğilim için farklı iktisatçılar farklı sebepler sunuyorlar. “*Verimlilik ücreti*” teorisinin savunucuları, yeni bir iş için başka bir yere bakmak zorunda kalmaları durumunda, işçilere kazanacakları miktardan daha fazlasını ödeyerek, çalışanın daha etkili bir şekilde çalışma güdüsüne sahip olduğunu

vurgulamaktadır. “İçeriden veya dışarıdan” teorisinin savunucuları, iş tecrübesi açısından ve firma için değerli olan çalışanların, firmaca yapılan ücret ödemelerini kesin olarak yerine getirebileceğini vurgular. Her iki durumda da ücretler yüksek ve istihdam olanakları kısıtlı olmakla birlikte, rutin bir şekilde işe alınamayan fakat istekli işçi havuzu bulunmaktadır. Firmalar çıktıyı genişletmek istediklerinde, işçiye ödedikleri ücreti arttırmadan bu havuzla temasa geçebilirler (Katz, 1988, ss. 507-30). Kısacası hem Neo Klasikler hem de Neo Keynesyenler, teorik olarak kusursuzluklarını ilan etmeden önce gitmeleri gereken çok uzun bir yol vardır.

5. RASYONEL BEKLENTİLER TEORİSİNİN ANA FİKRİ

Bu teori ilk olarak; Jhon Muth'un⁷ çalışmalarıyla başlamış ve geliştirilmiştir. J. Muth'un mikroekonomideki fikirlerini Robert Lucas, Robert Barro, Thomas Sargent ve Neil Wallace gibi makro iktisat alanına yansıtmışlardır. Lucas, esas olarak görüşlerinde Friedman'ın modelini referans almış ve geliştirmiştir (Parasız, 1994, s.502).

Thomas Sargent ve Neil Wallace, "Rational Expectations, the Optimal Monetary Instrument and Optimal Money Supply Rule" başlıklı makalesinde, Neo Klasik kavramın şu açık bir ifadesini sunarlar: Para politikası hareketlerinin iktisadi faaliyet üzerinde bir etkisi yoktur (Sargent ve Wallace, 1975, ss. 241-54). Savundukları rasyonel beklentiler modeli sonuçlarına rağmen basittir, ayrıca çekici bir zarafete sahiptir. İlk bakışta sezgisel olarak makul görünebilir. Bu kuramsal çalışma, makro modellere dinamiklik sağlamaya odaklanmıştır.

Rasyonel beklentiler hipotezi, mevcut en iyi güncel bilgilere dayanarak gelecekle ilgili beklentilere dair birtakım öneriler sunma çabasıdır. Halkın, para arzı, fiyat seviyesi ve GSYİH gibi çeşitli ekonomik değişkenlere ilişkin tahminlerinin kullanılabilir ekonomik verilerin mantıklı ve akıllıca incelenmesine dayalı olduğunu belirtmektedir. Teoriye göre; bireylerin ya da ekonomistlerin öngörü hataları yapmaları rasyonel bekleyişlere karşı bir kanıt oluşturmaz. Daha da önemlisi halk sürekli olarak aynı hatayı yapmaz (Parasız, 1994,s.502).

Teoriye, bir dönem içinde enflasyonun beklenen oranını, dönemin başında oluşan fiili enflasyon tarafından, eldeki tüm bilgilerin tarafsız bir belirleyicisi olduğu varsayımı ile başlanır. Diğer bir deyişle; gerçek oran rasgele karışıklıklardan etkilenmez ve sadece dönemin başlangıcında bilindiği üzere sistematik bir ilişki tarafından belirlenirse, o zaman enflasyon oranının tam olarak tahmin edilebileceği varsayılır. Bu gibi durumlarda, reel enflasyondan beklentilerin sapması engellenmekte ve politika kısa sürede etkisiz kalmaktadır. Halkın rasyonel beklentileri varsa, MB' nin genel davranış tarzını anlayacaktır. Beklentiler çok önemlidir çünkü eğer insanlar bir politikadan şüphe duyuyorlarsa ve beklentisiyle düzeltme yaparlarsa, politika beklemediklerinden farklı bir etki yaratacaktır. Beklentileri etkilemek, politika eylemlerinin ekonomiyi etkilediği bir kanal haline gelir. Eğer beklenti rasyonel ise, buna karşın para arzının rasgele değişmesi beklenmedik bir durumdur, bu nedenle de normal değildir (Sargent,1975,ss.169-173). Ancak MB, sistemi sistematik olarak şaşırtamayacağı için çıktıyı dengelemek amacıyla para politikasını kullanamaz. Bu nedenle, yanlış döngüleri teorik ve rasyonel beklentilerin birleşimine göre, iş çevrimlerinin harekete geçirilmesi isteniyor olsa bile, MB, sistematik olarak rasgele para politikasını uygulayamaz (Lucas, 1973, ss.103-24).

Fakat rastgele rahatsızlıkların etkisinin olmadığı varsayımı kısıtlayıcıdır ve rasyonel beklentiler hipotezi bu kadar basit bir durumla da sınırlı değildir. Daha genel olarak,

⁷ Jhon Muth: (27 Eylül 1930- 23 Ekim 2005) Amerikalı bir iktisatçıydı. 1961'den beri “Rasyonel Beklentiler ve Fiyat Hareketleri Teorisi” adlı makalesi nedeniyle “iktisatta rasyonel beklentiler devriminin kurucusu” dur. (https://en.wikipedia.org/wiki/John_Muth. Erişim tarihi:8/11/2018)

kurulacak olan denklemde, bir dönemde beklenen enflasyon, aktüel enflasyon hesaplamalarında kullanılacak olan tüm bilgilerden bağımsızdır. Dönemin başlangıcında tanımlanamayan birtakım rastgele etkenlerin, beklenen enflasyonu etkilediği ölçüde uzaklaştığını ima eder. Bu rastgele etkilerin aktüel enflasyonla beklenen enflasyon farkı kadar olacağı varsayılırsa, beklenen ve aktüel enflasyon oranlarının sadece rassal bir faktörle ayrıştığı varsayımı rasyonel beklentinin özüdür (Lucas, 1973,ss. 326-34). Bireylerin ekonomide gerçek yapısal ilişkiler hakkında bilgi sahibi olmaları bir sonuçtur; herhangi bir dönemin başlangıcında, ekonomik değişkenlerin davranışlarını ve ekonominin doğru bir ekonometrik modelini tahmin edilebilir, çünkü bu gibi ideal bir model, ekonomik değişkenler arasındaki ilişkilere ve ayrıca değişkenlerin tüm değerlerine dair bilinmesi gereken her şeyi bilirler (geçmiş ve gelecekteki değişkenler de dahil olmak üzere).

6. SONUÇ

1970'lerin başında Neo Klasik iktisatlar sahneye çıktığında, akademik iktisatçıları ve politika yapımcıları da sarstı. Neo Klasikler, para politikası eylemlerinin, neden gerçek faaliyeti etkilediğini tam olarak açıklamaya çalışıyorlardı. Paranın, insanları tercih ettikleri faaliyet düzeylerinden sapmalarına yol açarak, çıktıları ve istihdamı geçici olarak etkiledikleri sonucuna varmışlardır. Bu sonuç, hücumu dayalı para politikasını en elverişli bir çıkış yolu haline getirdi, ancak teorisyenlerin çürütmede sunabilecekleri çok az şey vardı.

Neo Klasik ekonomistler; merkez bankalarının bu gibi sürprizlerden kaçınması gerektiğini, basit de olsa, bir parasal büyüme planını duyurması ve ona bağlı kalması gerektiğini, böyle bir politikanın, ekonomik bozulmaları en aza indirgeyeceğini ve enflasyonu öngörülebilir hale getireceğini düşünürler. Buna karşı olarak, Neo Keynesyenler, doğru koşullar altında, geniş çaplı olarak uygulanan para politikası eylemlerinin, çıktı ve istihdam üzerinde sürekli bir etkisi olabileceğini görüşündedirler.

Neo Keynesyen Okulu, paranın ekonomik faaliyet üzerindeki etkisine ilişkin alternatif bir açıklama sunuyor. Eksik rekabet teorilerine dayanan bu analiz, hücumu dayalı para politikasına daha olumlu bakıyor. Neo Keynesyenler, ekonominin noksan istihdam eğiliminde olduğundan, bir hücumu dayalı politikanın, sorunun üstesinden gelmeye yardımcı olabileceği sonucuna varmışlardır. Neo Keynesyenler Neo Klasik değerler dizisinin üstesinden gelmek için haklı olduğunu iddia edebilirler. Fakat hücumu dayalı bir para politikasının etkinliği konusunda çatışmayı yeniden canlandırdılar.

Sonuç olarak; günümüz ekonomileri genel olarak Rasyonel Beklentiler Teorisini benimsemiş eğilimdedirler. Ekonomik eylemlerde karar verme mekanizmasında odak birey ve firma olmalıdır. Politika yapımcıları serbest rekabet ortamını koruyucu ve geliştirici önlemler almakla yükümlüdür. Bununla beraber ülke ekonomilerinin yapısal sorunları da para ve maliye politikalarının uygulanmasında göz ardı edilemez.

KAYNAKÇA

AKERLOF, G., & YELLEN, J. (1985, September). Can Small Deviations From Rationality Make Significant Differences to Economic Equilibria? (E. DUFLO, Dü.) *American Economic Review*, 708-721.

BALANCHARD, O., & KIYOTAKI, N. (1987, September). Monopolistic Competition and Effects of Aggregate Demand. *American Economic Review*, 647-666.

- BALL, L., MANKIW, N. G., & ROMER, D. (1988:1). The New Keynesian Economics and the Output-Enflation Trade Off. *Brooking Papers on Economic Activity*, PP:1-65.
- BOSCHEN, J., & MILLS, L. (1990, June/July). Monetary Policy with a New View of Potential GNP. *Business Review*, PP:3-10.
- CORNWALL, K. (1978). *Macroeconomics*. New York: Eicher, A.Ş.
- FISHER, S. (1977, February). Long-Term Contracts, Rational Expectations ,an the Optimal Money Supply Rule. *Journal of Political Economy*, PP:191-205.
- GORDON, R. (1990, September). What Is New Keynetsian Economics. *Journal of Economic Literature*, PP:1115-71.
- KATZ, L. (1988,Part 2, August). Some Recent onomicsDevelopments in Labor Economics and Their Implications for Macroec. *Journal of Money, Credit, and Banking*, PP:507-30.
- LIPSEY, R. G., STEINER, P. O., PURVIS, D. D., & COURANT, P. N. (1990). *Economics* (9. b.). (D. CONTE, Dü.) New York, A.B.D: Harper&Row. EKİM 2017 tarihinde alındı
- LUCAS, R. (1973, June). Some International Evidence on Output-Inlation Tradeoffs. *American Economics Review*, PP:326-34.
- MANKIN, N. G. (1985, May). Small Menu Costs and Large BusinessCycles:A Macroeconomic Model of Monopoly. *Quarterly Journal of Economics*, 529-537.
- McCALLUM, B. T. (1989). *Monetary Economics*. New York: Macmillian Publishing Company.
- MISHKIN, F. (1983). *A Rational Expectations Approach to Macroeconometrics*. University of Chicago Press. <http://www.nber.org/books/mish83-1> &: <http://www.nber.org/chapters/c10241> adresinden alındı
- MISHKIN, F. S. (1992). *The Economics of Money,Banking,and Financial Markets* (3 b.). (B. KAPLAN, Dü.) New York, ABD: Harper Collins.
- PARASIZ, M. İ. (1994). *Para Banka ve Finansal Piyasalar* (5. b.). Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.
- PARKİN, M. (1986). The Output-Inflation Tradeoff When Prices Are Costly to Change. *Journal of Political Economy*, 200-224.
- SARGENT, T., & WALLACE, N. (1975, April). Rational ' Expectation,the Optimal Monetary Instrument and The Optimal Money Supply Rule. *Journal of PoliticalEconomy*, PP:241-54.
- SAVAŞ, V. (1986). *Keynezyen İktisat Yıkılırken* (2. b.). İstanbul: Beta Basım ve Yay.
- SVENSSON, L. (1986). Sticky Goods Prices,Flexible Asset Prices,Monopolistic Copetition,an Monetary Policy. *Review of Economic Studies*, 385-405.

TAYLOR, J. (1980). Aggregate Dynamics and Staggered Contracts. *Journal of Political Economy*, PP:326-34.

WALLACE, N. (1975). *Rational" Expectations, the Optimal Monetary Instrument, and the Optimal Money Supply Rule* (Cilt No. 2). Apr.: The University of Chicago Press. 1917 tarihinde <https://www.jstor.org/stable/> adresinden alındı